

ZBIGNIEW MAKIEŁA
EWA KUBEJKO-POLAŃSKA

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Jarosławiu

MIROŚLAW KARAPYTA

Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie

WYŻSZA UCZELNIA W STRUKTURZE MIASTA **(PRZYKŁAD JAROSŁAWIA)**

Abstract: University in the Structure of Town (the Example of Jarosław). Town functions, besides its location and a place in settlement hierarchy, perform a fundamental role in its development. They are defined as all activities within a town and fulfilled to the benefit of the area that surrounds them. In the initial period of the Jarosław's existence, an opportune location made Jarosław become an important trade centre. The town's development in the 70s was mainly achieved as a result of industrial investment – domestic and international. A progressive process of economic changes that was aimed at a market economy brought about transformations of a various degree within the economic structures. The most visible indication is a changing position of the industry shifting towards an ever increasing role of the service sector. Functional changes in the town's structure mark the growth of the science and didactic function, whose development initiated the establishment of the PWSZ (State Vocational School) in Jarosław.

The creation of the State Vocational School of Higher Education in Jarosław in 1998 had a huge impact on the town's development. Over the years, groups of students that come to town have created a new segment in the structure of the Jarosław community. The students' needs are so specific that they could not be fully met by the existing businesses operating on the market as to both the quality and quantity of the services offered. This caused the development of small business and increased employment in the service sector.

A total monthly cost of living born by one regular student of the PWSZ in Jarosław ranges from 500 to 800 zloty. Most of this sum goes to private entrepreneurs who offer a more and more suitable scope of services adapted to the students' needs. The outlook is that the academic function, which has been playing a dominant role in the town's functional structure, will be consolidating further in Jarosław.

Celem opracowania jest ukazanie roli wyższej uczelni w strukturze miasta średniej wielkości, położonego na obszarze południowo-wschodniej Polski. W rozważaniach nad zmianą funkcji miasta, starano się wykazać, że w zmieniających się warunkach społeczno-gospodarczych lat 90. XX w., wyższe uczelnie były ważnym czynnikiem procesu restrukturyzacji funkcji i czynnikiem wzrostu miast wschodniej Polski.

1. Położenie komunikacyjne miasta

Jarosław jest jednym z 45 miast woj. podkarpackiego, które zaliczane jest do pasa województw „Ściany Wschodniej” Polski. Administracyjnie Jarosław jest miastem powiatowym położonym w północno-wschodniej części Podkarpacia. Pod względem liczby mieszkańców zajmuje ósmą pozycję, za Rzeszowem, Przemyślem, Stalową Wolą, Mielcem, Tarnobrzegiem, Krosnem i Dębicą. Od początku Jarosław odgrywał bardzo ważną rolę jako węzeł komunikacyjny między regionami kraju i państwami ościennymi. Krzyżują się tutaj ważne szlaki komunikacyjne Europy. Jest to połączenie nazywane Via Intermare, najkrócej łączące Morze Bałtyckie (Gdańsk) z Morzem Czarnym (Odessa) i południkowa oś komunikacyjna Europy, trasa nr 4, łącząca Półwysep Iberyjski z Ukrainą, Rosją. Podkreślić należy, że do 2011 r. wzdłuż tej drogi, od Krakowa przez Korczową (przejście graniczne) do Lwowa zostanie wybudowane 320 km autostrady. Wypełnieniem węzła komunikacyjnego są drogi w kierunku południowym na Słowację oraz w kierunku północnym do Lublina i Warszawy. Jarosławski węzeł komunikacyjny uzupełnia linia kolejowa z Krakowa przez Przemyśl do Lwowa, zbudowana w 1860 r. dla celów wojskowych zaborcy austriackiego. Linia została zelektryfikowana 100 lat później, w 1960 r. Jest podstawową linią kolejową regionu należącą do III-go Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Zachód-Wschód (E30).

Skrzyżowanie ważnych dróg międzynarodowych od stuleci warunkowało rozwój miasta. Infrastruktura transportowa i dobra dostępność komunikacyjna są niezmiennie ważnym czynnikiem lokalizacji podmiotów decydujących o rozwoju funkcji miastotwórczych. Jarosław rozwinął się jako największy ośrodek szkolnictwa ponadpodstawowego w regionie, a w latach 70. XX w. na dużą skalę zainicjowano procesy industrializacji, budując zakłady przemysłu odzieżowego „Jarlan”, zakłady przemysłu szklarskiego, szkła opakowaniowego – hutę szkła, zakłady przemysłu spożywczego, fabrykę ciastek – „San”, zakłady mięsne i wiele mniejszych zakładów przemysłowych. Jarosław w latach 70. stał się dużym ośrodkiem przemysłowym. Dynamika procesu industrializacji była skorelowana z dobrze rozwiniętym systemem transportu, który realizował na terenie Podkarpacia największe w Polsce codzienne dojazdy do pracy. Region ten był poligonem różnego tempa przebiegu procesów industrializacji i urbanizacji, gdzie procesy industrializacji wyraźnie wyprzedzały proces urbanizacji, ini-

ejując wysokie tempo semiurbanizacji terenów wiejskich. Podkarpacie było obszarem szybkich zmian cywilizacyjnych terenów wiejskich. Przejawem semiurbanizacji była nie tylko wysoka skala dojazdów do pracy, lecz także szybki proces dwuzawodowości ludności wiejskiej, wzrost zamożności mieszkańców wsi, zmiany w architekturze wsi oraz zmiany struktur ludności wiejskiej np. wzrost poziomu wykształcenia, zmiany struktury zawodowej.

2. Ośrodki kształcenia akademickiego w woj. podkarpackim

W woj. podkarpackim istnieją uczelnie państwowe – akademickie kształcące na trzech poziomach kształcenia – licencjackim, magisterskim i doktorskim, państwowe wyższe szkoły zawodowe kształcące na I poziomie kształcenia – licencjackim i inżynierskim i uczelnie niepaństwowe. W 11 ośrodkach jest zlokalizowanych 20 wyższych uczelni. Głównym ośrodkiem szkolnictwa wyższego jest Rzeszów (51 tys. studentów w roku akademickim 2003/2004), w którym obok dwóch państwowych uczelni (Uniwersytetu Rzeszowskiego i Politechniki Rzeszowskiej) funkcjonują trzy uczelnie niepaństwowe. W tym czasie ok. 9 tys. studentów kształciło się w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Jarosławiu, natomiast w Krośnie i Przemyślu studiowało po ok. 4 tys. studentów. Łącznie w 2004 r. uczelnie wyższe były zlokalizowane w jedenastu największych miastach, z wyjątkiem Dębicy, w której jest zlokalizowany zamiejscowy wydział Uniwersytetu Ekonomicznego z Krakowa¹ (tab. 1).

Tabela 1

Liczba studentów w ośrodkach szkolnictwa wyższego w woj. podkarpackim w roku akademickim 2003/2004

Miasto	Liczba mieszkańców	Liczba studentów
Rzeszów	160 376	51 301
Jarosław	40 235	8 964
Krosno	48 372	3 613
Przemyśl	68 095	3 462
Stalowa Wola	67 555	2 591
Tarnobrzeg	50 287	1 415
Tyczyn	2 949	1 191
Sanok	40 039	981
Ropczyce	14 996	967
Mielec	61 728	500
Lesko	5 500	300
Ogółem	511 760	75 285

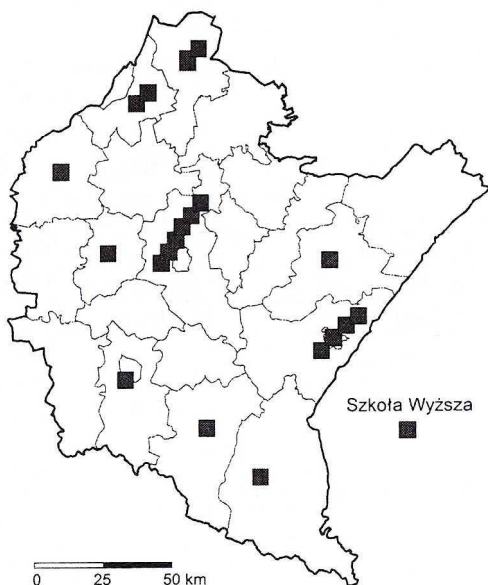
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2004.

¹ Sobala-Gwosdz (2005).

Ośrodki szkolnictwa wyższego (ryc. 1, tab. 2) odgrywają bardzo dużą rolę w rozwoju miast średniej wielkości, dając silne impulsy rozwojowe na słabo rozwiniętej „Ścianie Wschodniej”. Szkolnictwo wyższe spełnia ważną funkcję dynamizującą te ośrodki, rosnąca liczba studentów wpływa na zmiany struktury społecznej miasta, jest nośnikiem innowacyjności. Miasta, które przyciągają dużą liczbę studentów, zwłaszcza dziennych, stają się zdecydowanie bardziej konkurencyjne niż inne ośrodki. Rola szkolnictwa wyższego jest bardzo dobrze widoczna na przykładzie Jarosławia, gdzie ustępująca funkcja garnizonowa i przemysłowa zostały z powodzeniem zastąpione dynamicznie rozwijającą się szkołą wyższą².

Dynamiczny rozwój szkolnictwa wyższego w regionie o niskim poziomie urbanizacji wskazuje na rosnące aspiracje młodzieży wiejskiej, których realizacja stała się możliwa, szczególnie po uruchomieniu w regionie pięciu Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych w Jarosławiu, Przemyślu, Krośnie, Sanoku i Tarnobrzegu. Powstanie państwowych uczelni wyższych stało się szansą dla młodzieży zamieszkałej na terenach wiejskich i w małych miastach. Młodzież ta ze względu na ograniczone możliwości finansowe nie jest w stanie finansować studiów w dużych ośrodkach akademickich Krakowa, Rzeszowa czy Lublina. Dlatego też tworzenie szkolnictwa wyższego w ośrodkach średniej wielkości, w miarę równomiernie rozmieszczonych w województwie, jest dla nich szansą. Rozwój szkolnictwa wyższego w miastach średniej wielkości przyczynił się do poprawy dostępności do tych szkół dla młodzieży wiejskiej, co skutkuje wzrostem scholaryzacji w regionie. Na poparcie tezy wskazującej, że większość studentów w uczelniach państwowych zlokalizowanych w miastach średniej wielkości to młodzież wiejska i relatywnie biedna jest to, że w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Jarosławiu ok. 87% to studenci ze wsi i ponad 55% studentów korzysta z pomocy socjalnej.

Jako mankament systemu szkolnictwa wyższego Podkarpacia należy uznać zbyt małą liczbę kierunków technicznych, a istniejące nie nadążają za potrzebami gospodarki regionu.

Ryc. 1. Ośrodki szkolnictwa wyższego w woj. podkarpackim w roku akademickim 2004/2005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

² *Ibid.*

Ośrodki szkolnictwa wyższego w woj. podkarpackim
w roku akademickim 2004/2005

Powiat	Miasto	Nazwa uczelni
Jarosławski	Jarosław	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Jarosławiu
Krośnieński	Krosno	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie
Leski	Lesko	Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki w Lesku
Mielecki	Mielec	Wyższa Szkoła Gospodarki i Zarządzania w Mielcu
Przemyski	Przemysł	Wyższa Szkoła Administracji i Zarządzania w Przemysłu
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Przemysłu
		Wyższe Seminarium Duchowne w Przemysłu
		Wyższa Szkoła Gospodarcza w Przemysłu
Ropczycko-sędziszowski	Ropczyce	Wyższa Szkoła Inżynierijno-Ekonomiczna w Ropczycach
Rzeszowski	Rzeszów	Uniwersytet Rzeszowski
		Politechnika Rzeszowska
		Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Rzeszowie
	Wyższe Seminarium Duchowne w Rzeszowie	
	Tyczyn	Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza w Tyczynie
Sanocki	Sanok	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sanoku
Stalowowolski	Stalowa Wola	Katolicki Uniwersytet Lubelski Filia w Stalowej Woli
		Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli
Tarnobrzeski	Tarnobrzeg	Profesjonalna Szkoła Biznesu w Tarnobrzegu
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnobrzegu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

3. Charakterystyka kadry pracującej w PWSZ w Jarosławiu

W roku akademickim 2004/2005 w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Jarosławiu pracowało 284 pracowników dydaktycznych, wśród nich 38 osób to samodzielni pracownicy naukowci, tj. ok. 13% ogółu zatrudnionych (ryc. 2). Profesorów zwyczajnych było siedemnastu, w tym sześciu specjalistów nauk ekonomicznych, trzech nauk humanistycznych, trzech nauk rolniczych, dwóch nauk matematycznych, dwóch nauk medycznych oraz jeden nauk teologicznych. W składzie kadry samodzielnych pracowników naukowych pracujących w PWSZ w Jarosławiu było piętnastu profesorów PWSZ oraz sześciu doktorów habilitowanych. Z tego grona nauki techniczne reprezentowało sześć osób, nauki geograficzne cztery, nauki rolnicze trzy, nauki medyczne dwie oraz po jednej osobie nauki etnograficzne, matematyczno-fizyczne,

fizyczne, ekonomiczne, humanistyczne i prawne.

Drugą, pod względem liczności, grupę stanowili pracownicy z tytułem doktora, 58 osób, tj. ponad 20% ogółu zatrudnionych pracowników dydaktycznych. Spośród nich najliczniejszą grupą są doktorzy nauk ekonomicznych i humanistycznych (szesnaście i dwanaście osób). Wśród zatrudnionych było dziewięciu doktorów nauk technicznych, pięciu nauk prawnych, pięciu nauk teologicznych, czterech nauk rolniczych, dwóch nauk matematyczno-fizycznych, dwóch nauk medycznych, dwóch nauk przyrodniczych i jeden nauk o ziemi.

Pozostali pracownicy dydaktyczni to doktoranci, asystenci, a także lektorzy języków obcych ze stopniem magistra, stanowili oni 66,2% ogółu zatrudnionych.

W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Jarosławiu nauczyciele akademicy zatrudniani są na etatach profesorów, wykładowców oraz asystentów. Tabela 3. przedstawia zmiany liczby zatrudnionych nauczycieli akademickich z tytułami lub stopniami naukowymi. Ogółem liczba zatrudnionych pracowników od początku działalności jarosławskiej uczelni stale wzrasta. Związane jest to zarówno ze zwiększającą się liczbą instytutów i specjalizacji, jak i ze stale zwiększającą się liczbą studentów.

Spośród wszystkich samodzielnych pracowników naukowych i doktorów zatrudnionych w PWSZ w Jarosławiu 58 osób pochodzi z ośrodków akademickich

Ryc. 2. Liczba i stopień naukowy kadry zatrudnionej w PWSZ Jarosław

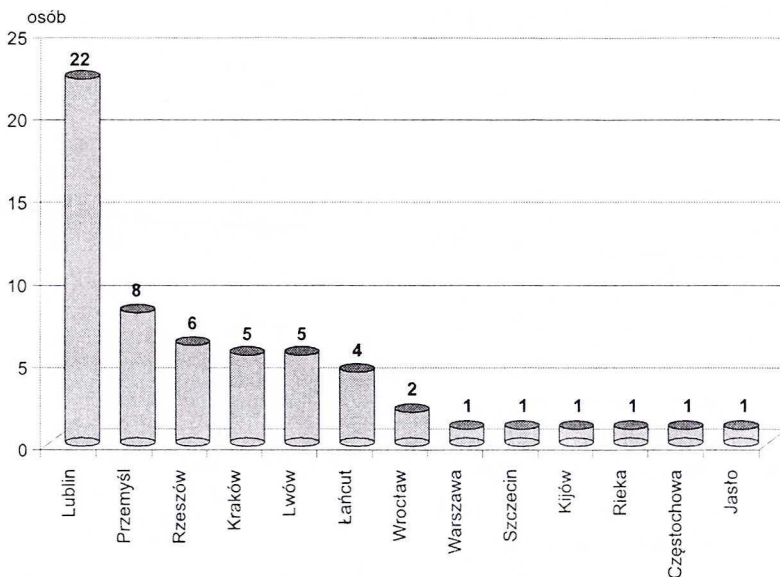
Źródło: Opracowanie własne (ryc. 2-9).

Tabela 3

Zmiany liczby nauczycieli akademickich z tytułem naukowym lub stopniem naukowym zatrudnionych w PWSZ w Jarosławiu w poszczególnych latach funkcjonowania uczelni

Tytuł lub stopień naukowy	Rok						
	1998/1999	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Profesor z tytułem naukowym	3	6	10	16	19	17	17
Doktor habilitowany	9	6	9	12	17	18	21
Doktor	11	14	19	27	46	51	58
Ogółem	23	26	38	55	82	86	96

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 3. Samodzielni pracownicy naukowcy oraz doktorzy spoza Jarosławia zatrudnieni w PWSZ w Jarosławiu w roku akademickim 2004/2005

położonych w innych miastach. Samodzielni pracownicy naukowcy oraz doktorzy zatrudnieni w PWSZ w Jarosławiu to w sumie 96 osób. Z ośrodków akademickich położonych w innych miastach, regularnie na zajęcia do Jarosławia dojeżdża 58 osób, co stanowi 33,8% ogółu. Z Lublina pochodzi największa grupa dojeżdżających pracowników dydaktycznych (22 osoby). Kolejnymi ważnymi ośrodkami akademickimi są leżące już w mniejszej odległości od Jarosławia: Przemyśl i Rzeszów, z których dojeżdża odpowiednio osiem oraz sześć osób. Zajęcia ze studentami na jarosławskiej uczelni prowadzą również naukowcy z Krakowa (pięć osób), Lwowa (pięć osób), Łańcuta (cztery osoby), Wrocławia (dwie osoby) oraz po jednej z Warszawy, Szczecina, Kijowa, Rjeki, Częstochowy i Jasła. Pozostali samodzielni pracownicy naukowcy oraz doktorzy (38 osób) pochodzą z Jarosławia lub najbliższej okolicy³ (ryc. 3).

4. Rewitalizacja terenów powojсковych i poprzemysłowych jako skutek uruchomienia uczelni w Jarosławiu

Baza lokalowa PWSZ w Jarosławiu to ponad 21 tys. m² powierzchni użytkowej. Biorąc pod uwagę powierzchnię zabudowy, w ciągu dziesięciu lat istnienia jarosławskiej uczelni, sposób użytkowania gruntów i budynków w Jarosławiu zmienił się na obszarze

³ *Ibid.*

blisko 15 ha. Największym centrum dydaktycznym jest zagospodarowany obszar byłej jednostki wojskowej przy ul. Czarnieckiego. Na powierzchni ponad 9 ha znajduje się osiem budynków dydaktycznych, hala sportowa, rektorat, akademik oraz magazyny. Użytkowany obszar wynosi prawie 12 ha. Centrum dydaktyczne przy ul. Czarnieckiego to jedenaście sal wykładowych, dwadzieścia sal ćwiczeniowych, cztery pracownie umiejętności oraz pracownie multimedialne języków obcych. Hala sportowa ma pełnowymiarową salę gimnastyczną, inne pomieszczenia sportowe oraz zaplecze sanitarne. Drugim pod względem wielkości zagospodarowanego obszaru (ok. 3,5 ha) jest centrum dydaktyczne przy ul. Pruchnickiej 2. Znajdują się tam cztery budynki dydaktyczne, w których na powierzchni ok. 4800 m² mieści się 6 sal wykładowych, 17 sal ćwiczeniowych, biblioteka⁴, czytelnia, kaplica akademicka oraz inne sale katedr i instytutów. Pozostałe obiekty należące do PWSZ są zlokalizowane w kilku innych miejscach, Dom Studencki „Elewator” mieści się na obrzeżach miasta, pozostałe budynki są zlokalizowane w centrum Jarosławia. W związku z ciągłym rozwojem uczelni jej potrzeby stale wzrastają. Największą przygotowywaną inwestycją jest remont dawnego kina „Westerplatte” z przeznaczeniem na nowoczesną aulę oraz wydawnictwo akademickie. Kolejną inwestycją będzie remont obiektów powojkowych przy ul. Poniatowskiego, gdzie wcześniej znajdowały się magazyny jednostki wojskowej.

Obecnie uczelnia realizuje dużą inwestycję o wartości ponad 20 mln zł. Jest to budowa nowoczesnej biblioteki akademickiej lokalizowanej na terenie byłej jednostki wojskowej, obecnie „kampus akademicki”. Planowane ukończenie biblioteki zaplanowano na koniec 2009 r. W planach inwestycyjnych jest adaptacja dla celów dydaktycznych „ostatniego” powojkowego budynku, w którym zostaną umieszczone sale dydaktyczne, przeznaczone dla kierunku geodezja i kartografia.

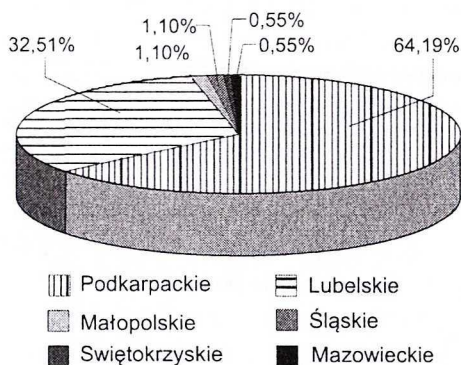
Systematycznej zmianie ulega architektura obszaru byłej jednostki wojskowej. Wyremontowane budynki powojkowe pełnią funkcje dydaktyczne, nowe inwestycje dydaktyczne i sportowe (dwa nowe wielofunkcyjne boiska sportowe) tworzą w strukturze przestrzennej miasta nowoczesny kampus akademicki.

Zaplecze infrastrukturalne jarosławskiej PWSZ zasadniczo zmieniło wizerunek miasta. Najważniejszą cechą położenia obiektów uczelni jest ich bardzo korzystna lokalizacja z punktu widzenia dostępności komunikacyjnej oraz położenia obiektów dydaktycznych względem siebie. Nagromadzenie w centralnej części miasta nowoczesnych i przystosowanych na potrzeby społeczności akademickiej obiektów, znacznie poprawia wizerunek miasta w oczach zarówno jego mieszkańców, jak i osób przyjezdnych. Z punktu widzenia studentów oraz kandydatów na studia, rozwinięte zaplecze infrastrukturalne uczelni zapewne wpływa na jej pozytywny wizerunek.

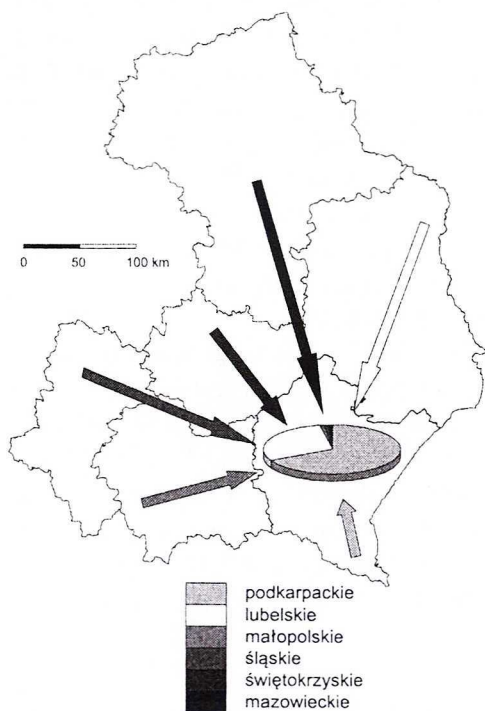
⁴ Biblioteka dysponuje obecnie zbiorem liczącym 15 tys. woluminów. W szczególności gromadzone są książki związane z kierunkami kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Jarosławiu oraz dzieła o treści ogólnej.

5. Zasięg oddziaływania uczelni jarosławskiej

Zasięg oddziaływania PWSZ w Jarosławiu został określony na podstawie miejsca pochodzenia ankietowanych studentów (ryc. 4). Analiza została ograniczona do

Ryc. 4. Struktura pochodzenia dojeżdżających studentów według województw w roku akademickim 2004/2005

Ryc. 5. Pochodzenie studentów według województw w roku akademickim 2004/2005

szczebla powiatu. Szczegółowo analizowano dwa województwa, lubelskie i podkarpackie, z których pochodzi około 97% badanych studentów, 3% to dojeżdżający z województw: małopolskiego (1,0%), śląskiego (1,0%), świętokrzyskiego (0,5%), mazowieckiego (0,5%). W badaniach przyjęto również średni czas dojazdu z miejsca stałego zamieszkania do Jarosławia oraz środków transportu. Studenci dojeżdżający z miejsca stałego zamieszkania nie będący mieszkańcami Jarosławia nazywani będą w analizie – studentami dojeżdżającymi. Analiza terytorialna pochodzenia studentów w układzie powiatów i województw obejmuje studentów dojeżdżających (90,75% ogółu) oraz tych, którzy pochodzą z Jarosławia (9,25% ogółu).

Bezspornie największy zasięg oddziaływania w zakresieszkolnictwawwyższego w woj. podkarpackim ma Rzeszów. Zapleczem jest cały obszar województwa. Obszar dominacji Rzeszowa występuje w centralnej i zachodniej części województwa. Od wschodu zasięg oddziaływania Rzeszowa jest osłabiony przez drugi, największy obecnie, ośrodek akademicki – Jarosław. Liczba mieszkańców ciężących do Jarosławia wynosi ponad 200 tys., co daje miastu dużą przewagę nad Krosnem, Stalową Wolą i Przemyślem⁵.

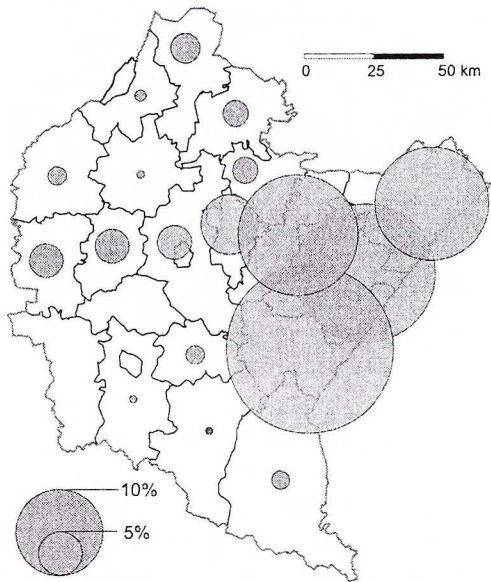
⁵ Sobala-Gwosdz (2005).

Województwo podkarpackie jest obszarem, z którego pochodzi 67,5% studentów PWSZ w Jarosławiu (ryc. 5). Niemal wszystkie powiaty objęte są zasięgiem oddziaływania jarosławskiej uczelni. Najwięcej studentów pochodzi z powiatu jarosławskiego (19,12%), przemyskiego (11,63%), przeworskiego (8,27%) oraz lubaczowskiego (7,75%). Blisko 30% studentów pochodzi z sąsiadującego od północy z woj. podkarpackim, woj. lubelskiego. Południowe powiaty woj. lubelskiego dają łącznie 27,9% studentów PWSZ w Jarosławiu, w tym z powiatu tomaszowskiego pochodzi 7,75% studentów, zamojskiego 7,75%, biłgorajskiego 6,2% i hrubieszowskiego 3,62%

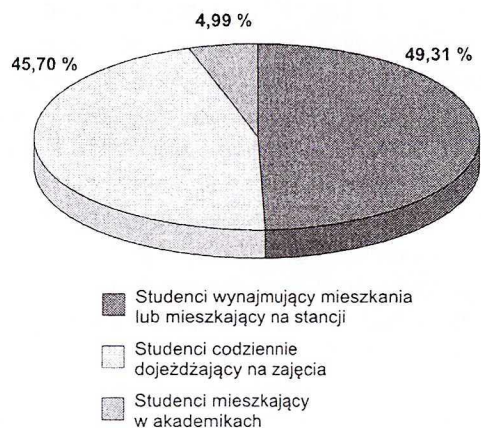
Z analiz wynika, że jarosławska uczelnia kształci studentów z wielu regionów, położonych w bliskim sąsiedztwie Jarosławia, jak również i w znacznej odległości od niego.

Studenci dojeżdżający (90,75%) mieszkają w domach studenckich lub wynajmują mieszkania prywatne (stancje), są źródłem dochodów wielu mieszkańców Jarosławia (ryc. 6).

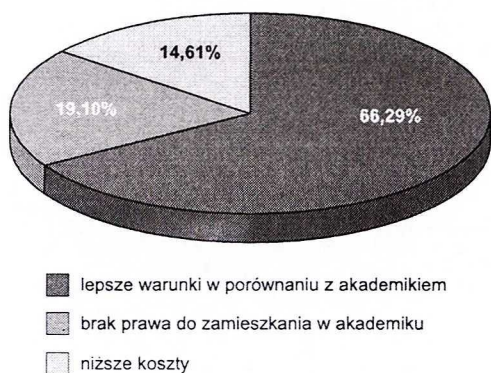
Wśród badanych studentów 49,3% z nich wynajmuje mieszkanie (ryc. 7). Mieszkańcy miasta wynajmują zarówno pokoje, jak i mieszkania dla grup studentów. Wywiad środowiskowy na jednym z jarosławskich osiedli domów jednorodzinnych wykazał, że jest to zjawisko rozpowszechnione na dużą skalę. Na 140 domów jednorodzinnych w 42 (30%) właściciele wynajmują pokój co najmniej jednemu studentowi. Natomiast w bloku usytuowanym w centrum miasta, na 24 mieszkania 6 (25%) w całości jest wynajmowanych studentom. Zarówno właściciele mieszkań, jak i zainteresowani studenci, w celu obniżenia kosztów, praktycznie nie korzystają z biur pośrednictwa nieruchomości. Największe tego typu biuro w Jarosławiu

Ryc. 6. Liczba studentów dojeżdżających na zajęcia z powiatów woj. podkarpackiego w roku akademickim 2004/2005

Ryc. 7. Studenci w roku akademickim 2004/2005

Ryc. 8. Motywy wynajmowania mieszkań przez studentów w roku akademickim 2004/2005

wiu na początku roku akademickiego 2004/2005 miało zaledwie 5 ofert. Studenci podają kilka powodów, dla których zdecydowali się na wynajem mieszkania (ryc. 8). Głównym z nich są lepsze warunki w mieszkaniach prywatnych niż w akademiku. Opinię tę podzieliła ok. 66,3% studentów zamieszkujących w wynajętych mieszkaniach. Brak prawa do zamieszkania w domu studenckim jest dla 19,1% osób powodem do wynajmu mieszkania. Pozostała część (14,6%) studentów uważa, że płacą mniej za mieszkanie prywatne, niż

płaciliby za akademik. Również pod względem finansowym jarosławscy mieszkańcy stworzyli wyjątkowe warunki dla studentów. Miejsce dla jednej osoby w domu jednorodzinnym można wynająć już od 150 zł. W mieszkaniach w całości przeznaczonych dla studentów ceny wahają się od 200-250 zł. Dla porównania, za miejsce w domu studenckim student płaci od 130 do 220 zł (w zależności od przyznanego dofinansowania).

Kolejną, bardzo liczną grupę studentów (45,7%) stanowią ci, którzy na zajęcia w Jarosławiu dojeżdżają codziennie z miejsca stałego zamieszkania. Głównym powodem dla 76,97% studentów z tej grupy jest niższy koszt dojazdów codziennych w porównaniu z zamieszkaniem w akademiku czy wynajmem mieszkania. Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Jarosławiu w lutym 2003 r. wprowadziło ulgę studencką. Cena biletu jednorazowego dla studentów wynosi 75% odpłatności i stosowana jest przez cały tydzień na podstawie legitymacji studenckiej. Dodatkowo obniżyło to koszty codziennych dojazdów na zajęcia. 11,5% studentów za powód podaje przywiązanie do domu rodzinnego, czyli komfort, jaki daje im mieszkanie we własnym domu. Są też grupy studentów, którym obowiązki domowe (7,88%) lub praca w miejscu zamieszkania (1,82%) nie pozwalają na stałe zamieszkać w Jarosławiu.

Najmniejszą grupę wśród studentów spoza Jarosławia stanowią mieszkańcy akademików. W domu studenckim zamieszkuje ok. 5% ankietowanych studentów. Jarosławska uczelnia dysponuje 150 miejscami w pokojach jedno- dwu- trzy- lub czteroosobowych. Głównym powodem zamieszkania w akademiku dla 72,22% ankietowanych są korzyści finansowe. Jak już wspomniano, miejsce kosztuje od 130-220 zł. Należy też dodać, że stypendia socjalne (od 70-220 zł) i dofinansowania do akademików (60 zł) znacznie obniżają koszty osobom w trudnej sytuacji finansowej. Pozostała część studentów (27,78%), jako kryterium wyboru miejsca zamieszkania, stawia dobre warunki mieszkaniowe oraz wygodę.

Podsumowanie

Utworzenie i funkcjonowanie jarosławskiej uczelni jest niewątpliwie sukcesem z punktu widzenia rozwoju miasta. W okresie wysokiego bezrobocia, jakie panuje w mieście, dochody z działalności prywatnej prowadzonej dla zaspokojenia potrzeb ośrodka akademickiego mają duże znaczenie dla mieszkańców Jarosławia. Aktywizacja wielu sfer usługowych była możliwa jedynie dzięki napływającej rokrocznie do miasta, dużej liczby młodzieży.

Analiza zasięgu oddziaływania jarosławskiego ośrodka akademickiego wykazała, że spełnia on ważną funkcję w regionie północno-wschodniej części woj. podkarpackiego oraz wschodniej części woj. lubelskiego. Zasięg oddziaływania obejmuje w mniejszym stopniu pozostałe części województw podkarpackiego i lubelskiego oraz województwa: małopolskie, śląskie, świętokrzyskie i mazowieckie. Bardzo duże znaczenie ma dostępność komunikacyjna, gdyż ponad 38% studentów pochodzi z miejscowości położonych w zasięgu izochrony jednej godziny.

Literatura

- Borowiec M., 2003, *Funkcjonowanie układu bipolarnego Kraków – Rzeszów w zakresie kształcenia studentów*, [w:] *Bipolarny rozwój aglomeracji – kierunki rozwoju układów bipolarnych*, Z. Ziolo (red.), Biuletyn KPZK PAN, z. 209, Warszawa.
- Informacje i sprawozdania statystyczne*, 2004, *Szkoły wyższe i ich finanse w 2003 roku*, GUS, Warszawa.
- Jerczyński M., 1997, *Funkcje i typy funkcjonalne polskich miast (zagadnienie dominacji funkcjonalnej)*, [w:] *Statystyczna charakterystyka miast. Funkcje dominujące. Statystyka Polski*, K. Dziewoński, M. Jerczyński (red.). GUS, Warszawa.
- Makieła Z., 2008, *Przedsiębiorczość regionalna*, Difin, 2008.
- Sobala-Gwosdz A., 2005, *Ośrodki wzrostu i obszary stagnacji w województwie podkarpackim*. Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.